

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
18 Novembre st. v.
30 Novembre st. n.

Ese in fie-care dumineca.
Redacțiunea în
Közép-utca nr. 395.

Nr. 47.

ANUL XX.
1884.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei.

O fugi! . . .

B e s'a aprins in peptul meu
A chinului schintee,
E c'am privit in ochiul teu,
Femeie!

Er decă astăzi me muncesc
Și de me 'necă plânsul,
E pentru că nu mai privesc
Intr'ensul.

Dar nu sefu pentru ce doarec
Suspiniul și măhnirea
Și ea să nu-ți mai întelnesc
Privirea.

Atâta sânt de fericit
Să plâng gândind la tine . . .
O fugi, o fugi necontenit
De mine!

Ioan N. Roman.

Ana-Dómna.

(Soția lui Alesandru cel Bun.)

— Dramă in cinci acte. —

(Urmare.)

Actul V.

O sală din Curtea Domnescă dela Sucéva. Uși lateralnice deschise. O ușe in fund, dând intr'un cerdac inchis.

SCENA I.

Curteni și Curtence, in haine de sərbătóre, se primblă prin fund. Vornicul și Bănésa stau la drépta in față, pe jilțuri. Căpitanul Velu și Gașița, stau de asemenea in stânga. Postelnicul in fund intre Curteni. Se aude o musică veselă in a-propriere.

Postelnicul. (Cătră un slujbaş.) Du-te și dă de scire Măriei Sale Domniței Caterina, cumcă totul e pregătit și pôte să purcedă spre sfânta biserică. Măria Sa Vodă îi va eși inainte și o va intimpină chiar in sala acésta. Du-te! (Slujbaşul ese; Postelnicul vorbesce cu mai mulți curteni.)

Bănésa. (Privind la căpitanul și Gașița vorbesce Vornicului.) Cum se ciugulesc, hulubașii! Cât is de veseli! Pe lângă dênșii me inveselesc și eu, cum nu mi s'a întemplat de când Banul — Dumneșeu să-l ierte — ne-a lăsat diua bună! Și când gândesc că o să le vie și lor o și de mai mare bucurie și fericire, de-o pildă ca astă de astăzi . . .

Vornicul. Ca diua de ași? . . . O, nu mai grăi, Bănésa! Mi se pare că ori-cine are mintea intrégă, nu-mai vesel nu pôte fi intr'o și ca cea de astăzi.

Bănésa. Ce vorbesci, Vornice?

Vornicul. Nu trebie multă tălmăcire la cele ce vroesc să-ți spun. Un cap deștept ca al dtale se pôte ușor pricepe.

Bănésa. Ba nu me pricep de loc, și nici că vęd ceva așa . . .

Vornicul. Ești fericită dar, Bănésa, că nu cunosci încă tótă întemplarea care ne aduce o și ca cea de astăzi, cu vuetele și cu tulburările ei, cu muzici de pe o parte, cu bocete de pe alta . . . Pe când aici totul saltă, totul rîde și se inveselesc: dincolo, intr'o mănăstire indepărtată, gem păreții chiliilor de strigătele și suspinele desnădăjduite ale unei biete făpturi, vrednică cu totul de altă sôrtă, decât ceea ce o îndură.

Bănésa. Ei Vornice, tótă lumea cunósce dreptatea lui Vodă Alesandru; și de când țera noastră a fost intemeiată de Dragoș din Măramureș, nu s'a mai pomenit un Domn mai vrednic și mai cuminte decât Alesandru I, pe care noi, cu poporul intreg l'am poreclit de „Cel Bun“.

Vornicul. Tot bunul de pe pământ are și partea lui rea; și Alesandru are slăbiciunea de a fi prę bun cu acei ce-și bat joc de bunătatea lui . . . Ana-Dómna, nu numai că nu e vinovată . . .

Bănésa. Mai incet, Vornice; să nu ne audă cineva! Au tóte cele ce se vorbesc despre Logofătul Daniil sânt adevărate?

Vornicul. Nu sciu ce se spune despre el, dar seifu că e un mare nelegiuit.

Postelnicul. (Viind in față.) Ce sfaturi tainice tineți voi boerilor?! Mi se pare Vornice, că umbli să-ți aduci aminte de prin vremile de mai nainte, când se povestiau multe lucruri vesele pe sama dtale.

Bănésa. Te înșeli, Postelnice. Il intrebam despre călătoria ce a făcut-o prin țera de jos, și care l'a răpit vreme de vr'o săptămână din mijlocul nostru.

Postelnicul. Așă-i! L'a trimes Logofătul să impace niște locuitori din spre Galați, și me mir c'a sosit încă așa de degrabă.

Vornicul. Bonturile se linisceise inainte de ajunge-

rea mea la Galați și nu mi-a trebuit decât zilele de dus și de întors.

Postelnicul. Și acum te-ai pus să istorisești frumósei Bănese znóvele tale!

Bănésa. Mai încet cu șagile, Postelnice! Te-ar pute auzi copiii ce șed colo . . .

Postelnicul. Uite, că nici zerisem pe vítézul căpitan Veliu! și tinerica Gafița! Ei Bănésă, scii că-ți semănă ca doue picături de apă!

Bănésa. Mulțamesc!

Postelnicul. Bun găsit, căpitane! bună ziua, Gafițo!

Căpitanul. Iți mulțămim, Postelnice!

Postelnicul. Ce mai sfătuiți voi aicea? Nu sciiți póte când va sosi ziua cea veselă, cea dorită? Să v'ó spun eu: cu cât veți alege mai în grabă, cu atâta va fi mai strălucitoare! Și eu par că me véd acuma scuturând astă barbă sură și întorcând la Isaia dăntuesce . . .

Gafița. Noi nu vorbiam de asta . . .

Postelnicul. Așă! Nu sciu eu de ce pot vorbi doi epurasi ca voi! . . . Ia spuneți-mi mai curat: pe când nunta?!

Căpitanul. Cât mai curând, Postelnice. Chiar duminica viitoare, cred.

Gafița. O, nu trebuie să ne grăbim . . .

Postelnicul. Auzi găinușa! Dar acest frumos mănunchiu de flori, cine ți l'a dat, Gafițo?

Gafița (Arătă pe Căpitan.) El . . .

Postelnicul. Și ce cređi să faci cu el? Ai să-l amiroși în totă clipa?

Gafița. Nu, mi-am pus în gând să-l dărniesc Măriei Sale Domniței Caterina, când va plecă la biserică.

Postelnicul. Êtă o întrebuintare minunată! Te fericesc, căpitane, pentru frumoșele gânduri ale logodnicei tale! (Trece spre Bănésa.) Te fericesc, cinstită Bănésă, de alegerea făcută pentru fiica Domniei tale. Amândoi is potriviți ca doi mielusei.

Bănésa. Scii bine, Postelnice, că totă remășița vieții mele, dela mórtea Banului, am jertfit-o numai pentru crescerea iubitei mele Gafița. (Se aude un buciom.)

Vornicul. S'a dat semnul de pregătire!

Postelnicul. Âncă mai e vreme. Totuș voi să priveghez decă totul s'a pus la cale.

Bănésa. Am auzit, că ai fost însărcinat de Vodă cu totă orânduiea nunții?

Postelnicul. O sarcină nu pré grea și nici plicticóșă! O fac cu multă plăcere! (Trece în fund)

Vornicul. Ar fi bine să ne despărțim, Bănésó, căci mi se pare că Postelnicul ér începe a me bănuí . . .

Bănésa. Dar nu mi-ai spus pricina adevérată care te-a făcut să pleci?

Vornicul. În doue cuvinte: Logofétul sciindu-me de partea Dómnei Ana, și a Hatmanului, voiá să se desbare de mine. Dar să mergem mai incolo! (Amândoi trec în fund vorbind împreună.)

Gafița. Ce, mama se duce?

Căpitanul. Nu, privește în curte.

Gafița. Óre are să mai întărđie mult Vodă?

Căpitanul. Buciumul de pregătire a sunat. În curând trebuie să trecă Vodă pe aice.

Gafița. Ce đici? e frumóșă mult tinera Domniță?

Căpitanul. E frumóșă într'adevăr, însă . . .

Gafița. Însé e bugedă și ingrigită, și óre pentru ce?

Căpitanul. Nu sciu pentru ce, dar pare că pricepe și ea ca nu e tocmai bine.

Gafița. Ce vorbesci?

Căpitanul. Vreu să spun, că Domnii nu sânt ca voi istoricistii; ei sânt necăjiți adesea . . .

Gafița. Și eu póte că aș fi tristă în ziua când aș merge la . . .

Căpitanul. Din potrivă, tu vei fi veselă, Gafițo!

SCENA II.

Intră *Sutașul Petre*, și caută pe Vornic.

Vornicul. (Védendu-l.) Petre! (Il ia de mână și vine în fața scenei la drépta.) S'a mai întemplat ceva?

Petre. Lucrul e greu, Vornice. Tótă óstirea e adunată și cu armele pregătite. Logofétul Daniil a trecut prin mijlocul ostașilor, i-a cercetat cu de-amăruntul, și apoi strigând căpeteniile, între cari eram și eu, ne-a dat poroncă să fim gata la ori-ce strigare. Pe de altă parte norodul năvălesce prin ulițe în neorânduieală. Toți vorbesc în gura mare. Unii strigă să trăiescă Vodă, alții strigă împotriva lui Vodă! Și nimene nu i opresce. Am auzit chiar șoptindu-se că se așteptă o mare schimbare . . .

Vornicul. Asta se așteptă de mult!

Petre. Acum e mai de grijă. Cei mai mulți bănuiesc lui Vodă, că pe nedrept a pedepsit pe Hatman și pe Voevod, cum și despre Ana-Dómna . . .

Vornicul. Bine!

Petre. Vorbesc că Alesandru-Vodă e . . . e smintit, e pré bêtrân, și decă se însórá acum cu o Domniță tineră . . .

Vornicul. Taci, că écă se apropie Postelnicul. Du-te înainte și cată de spune celor ai noștri să ție liniscea pe cât se va poté. Eu vin acuș după tine. (Petre ese.)

SCENA III.

Cei de mai nainte afară de *Sutașul Petre*.

Postelnicul. Vorbiai cu un Sutaș, Vornice?

Vornicul. I-am dat poroncă pentru orânduiea slujbașilor.

Postelnicul. Dar Bănésa unde-i?

Vornicul. Êt'o că vine din fund.

Postelnicul. Credeam că te-ai prăpădit, Bănésó; fii gata că în curând Vodă are să vie.

Bănésa. Sânt de mult gata, Postelnice!

Postelnicul. Vroiam să đic ca Gafița să nu uite a da mănunchiul de flori Domniței Caterina, îndată ce va intră aice.

Bănésa. Să nu ai grijă, Postelnice! (Postelnicul și cățiva ostași es.)

SCENA IV.

Cei dinainte, a'ară de *Postelnicul*.

Vornicul. Bănésó, ține-te lângă fiica ta, și căpitanul Veliu să nu se depărteze de voi! Pe din afară lucrurile nu pré merg a bine. Eu me duc. Să nu ai frică, dar totuși ie sama mereu! Remâi cu bine, Bănésó! (Ese.)

SCENA V.

Cei dinainte afară de *Vornicul*.

Bănésa. Căpitane, vină puțin spre mine, că am ceva de vorbit. (Trece la drépta.)

Căpitanul. (Venind la Bănésa.) Ce-i? Bănésó!

Bănésa. Ceva se pregătesce în têrg . . . Trebuie să ne păzim!

Căpitanul. Me duce să aice.

Bănésa. Nu, să stai aici noi (Se aude cornuri.)

Căpitanul. Fără îndoielă, vine Vodă! Așă! Êt-ă! că intră acum!

SCENA VI.

Intră *Alesandru-Vodă*, urmat de *Postelnicul*, și mai mulți *Curteni*. Apoi intră *Spatarul*, *Stolnicul*, *Paharnicul*, *Ghidușul*, urmași de *Șese copii de casă*.

Vodă. Ascultați! Sunteți aici cu toții, boerii mei? A! Ță-te Postelnice! Dă-mi mâna. Și tu Spătare, de asemenea. Și tu Vistiernice . . . Și tu Stolnice . . . Și voi toți, toți veniți să strîngeți mâna Domnului Vostru, și precum până în ziua de astăzi credincioși i-ați fost intru toate, cu trup și cu suflet, așa și de astăzi înainte să nu dați înderēt, și eu, pentru voi, voi fi tot acelaș de mai 'nainte, miluindu-ve și ocrotindu-ve sub pāvaza puterii mele. (Toți se închină lui *Vodă*. *Vodă* trece pe rēnd și le strînge mâna.) Dar nu vēd pe Logofētul-Mare! Unde-i de nu vine să-mi strîngă și el mâna, cu credința și dragostea lui care mi-a dovedit o în totă vremea și fār de restēmpēr! Unde-i, Postelnice?

Postelnicul. Negreșit că umblă prin mijlocul capitalei ca să orēnduiescā toate cuvenitele trebuinți ale nunții.

Vodă. Așā trebuie să fie. Îl sciu cât e de harnic și cum chiar cu cele mai mici treburi el se însărcinează, numai ca să facă pe voia și plăcerea mea. A! dar până ce vremea va veni ca să pornim spre sfântul locaș al lui Dēu ca să primim din mănile Prē Sfințitului Mitropolit binecuvēntarea însoțirii mele cu gingașa feciōră și Domniță Caterina, voi să întrebunțez cēsul acesta, la cāteva fapte bune pentru țera și norodul nostru. Apropie-te încōce, cinstite Spătare: Să dai poroncile mele, ca pe lângă sfânta mănăstire din tērgul Rădăuților, să se ridice din nou o episcopie, spre amintirea țilei de astăzi. Să se deie Episcopiei Romanului încă o moșie din cele încungiurătore, care va fi mai mare și mai mănōsă. Să se deē la toate celelalte sfinte locuri părți de pāmēturi indestulătore, pentru ca nici o lipsă să nu se mai indure de slujbașii lui Dumneșu.

Spatarul. Așā va fi, Măria Ta!

Vodă. Tu vistiernice, să scutesci de jumētate de dări și biruri pe tot sātēnul și slujbașul în vreme de trei ani, începēnd de astăzi.

Vistiernicul. Așā va fi, Măria Ta!

Vodă. Țr tu Stolnice, să iei de pe moșia mea cea mai din cōce, o sută capete de vite mari și să le treci sub cuțit, și să pregătesci ospēțul cel mare, dela care nici un locuitor din cetatea Sucevei să nu se ridice flāmēnd. Și tu Paharnice, din butōiele mele cele învechite să imprăștii fără sgārcenie vinul, pentru ca cu toții și cu bună inimă să se înveselēscā și să-și amintēscā o țil ca acesta!

Ghidușul. Măria Ta! Dintre toți, numai pe mine și pe bunica mea ne-ai uitat! Să ne miluesci și pe noi cu ceva, că ne-a dat Dumneșu odraslă la casă . . .

Vodă. Ce odraslă, Ghidușule?

Ghidușul. Biēta Bunicuță, o scii Măria Ta, care te-a slujit multă vreme, și care acum de vr'o cāți-va ani șede numai pe cuptor . . .

Vodă. Ce, a murit?

Ghidușul. (Cu bucurie.) Ba, din potrivă, Măria Ta! A mai sporit supușii Măriei tale încă cu unul . . . un fēt frumos cu pērul de aur! Inchipuesce-ți că astă nopte mi-a dārui . . . un moș . . . și eu me plāngeam mai deunăđi așā de mult că n'am vre-un moș . . . că tatăl meu murise de mult, și eram singur pe lume . . .

Vodă. Vorbesce mai lāmurit, netotule, par că viseđi!

Ghidușul. În douē cuvinte: Bunica a nāscut un frate a lui tatăl-meu

Vodă. Prōste Ghidușii! Te-ai timpit dela o vreme sērmane!

Ghidușul. Și de ce Măria ta!

Vodă. Cum pōte cineva să-și inchipuiescā, că o femeie, care are nepoți ca tine, ar mai putē să nascā la vrēsta ei . . . Trebuie să aibă vr'o șapte deci . . .

Ghidușul. Și șese de ani! Asta nu-i de mirare! Pentru o femeie, intēmplarea de și e curiōsă, dar fiind că este, e adevērată; și eu pot chezășlui că copilul e al seu cu dreptul . . . Dar n'aș chezășlui deloc de vre-un bărbat, care însurāndu se la așā vrēstă, ar avē nebunia de a crede că moștenitorii ce-i va capētă dintr'o asemenea însoțire, vor fi cu dreptul ai lui.

Vodă. (După un moment de incremenire.) A! tu-ți bați joc de mine? . . . Postelnice! Intr'o clipelă să se ridice în strēng hoitul acestui scārboș Ghiduș, și trecēnd la biserica. să-l vēd legānāndu-se în mijlocul vēnturilor! (*Vodă* se clātina și apoi se pune pe un jilt; o mare turburare se produce între curteni; *Postelnicul* și *Ghidușul* es, urmași de doi ostași).

SCENA VII.

Cei dinainte, afară de *Postelnicul* și *Ghidușul*.

Vodă. (După o tăcere profundă.) Negreșit . . . a fost numai un vis urit . . . vis al nopților de tōmnă . . . dar e grozav! Ascultă Spătare . . . ajutā-me să me ridic . . . am slăbit cam tare . . . Ah! și 'ntr'o asemenea țil a trebuit să-și bată joc de mine, niște duhuri necurate . . . Dar nu va fi pe voia vōstră . . . simt că-mi revine puterea . . . Sūnt în stare eu . . . lasā-me Spătare . . .

Spatarul. Haide, Măria ta, să resuflī mai slobod în grādină!

Vodă. Nu, trebuie să ne grābim. (Se aud mai multe cornuri.) Țtă că se vestesce sosirea Domniței! Stați gata!

Spatarul. Chiar se apropie, Măria ta!

Vodă. Să o intimpinām cu toții! Zăresc mulțimea feciōrelor grābindu-și pașii ca să ajungā aici! . . . Cāt e de tineră și de smeritā! Par că-i o vioricā în mijlocul ninsōrei! Ce diceți, boeri?

Spatarul. Intr'adevēr, Măria ta!

Vodă. Am s'o fac fericitā! Am să-i dau tot sufletul meu, precum și tōte averile și odōrele mele . . .

SCENA VIII.

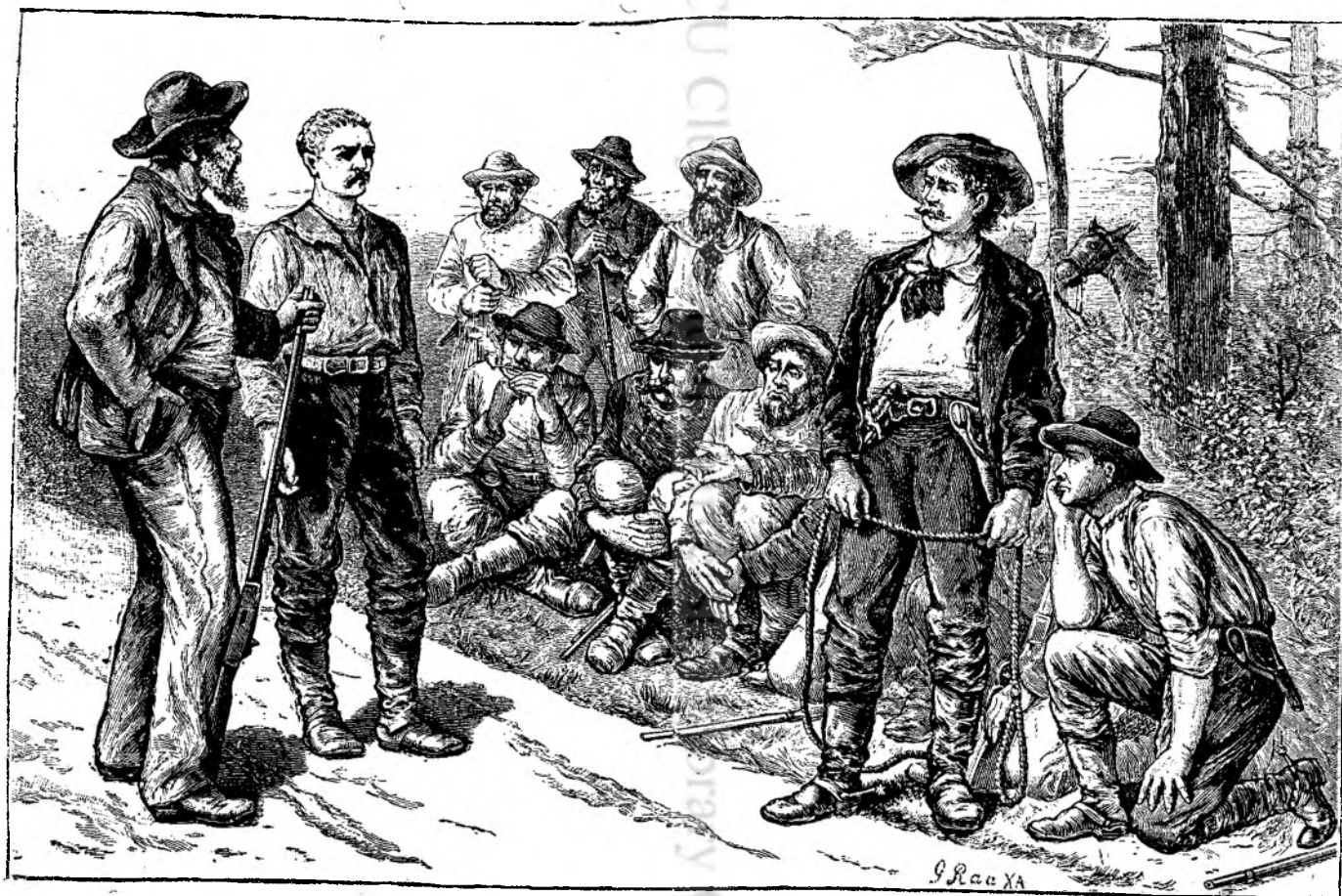
Intră *Domnița Caterina*, urmata de *Curtence* și *Slujbași*.

Vodă. (La mâna Domniței, și după ce o sārută, o duce în față spre stānga.) Țtă-te! Țtă-te în sfirșit, sficiōsule boboc de trandafir! Șeđi și te odihnesce de drumul ce l'ai făcut cu mlādiōsele tale piciorușe . . . căci în curēnd vei pași pe pragul cunoscinței lumii, și eu, voi fi robul teu, Țr tu stāpānul și cālāuzul meu.

Domnița. Măria ta! Me simt destul de mică pe lângă înnālțimea de care ești ținut. Dēcā sōrtea a vrut ca viața mea să-ți fie datā . . . eu me voi supune sorții . . . și ție!

Vodă. Așā! așā, scump ānger! Tu me vei māngāia; tu vei alungā de deasupra capului meu toți nouri ce-mi schingiesc crierii, și vei reinviā în mine veselīa tinerēții. (Domnița și *Vodă* se pun în douē jilturi alăturate.)

Gafița (inaintēzā urmatā de Bānēsa și Cāpitanul.) Măriile Vōstre! Dōmne și Domniță! Din partea supuselor slugi ale înnālțimilor vōstre, eu și cu mama mea Bānēsa Irina, punem la piciorēle-ve acest mānunchiu de flori prōspete, culese de noi, spre a ne a Țtă cu ele tōtā credința și umilința ce o păstrām pentru voi! . . . (Domnița primesce mānunchiul din mâna *Gafiței*, care își plēcā genunchii și apoi se retrage.)

Judecata poporului.

șișderea nevorbind cu nime nimică pe drum. După ce a adus acuma și apa cea nencepută, pune Slăbănogul într'ensă și așa o pune apoi la foc ca să fierbă. Tóte acestea le face in cea mai mare tăcere până nu răsare sórele. Êr după ce acuma apa cea nencepută și Slăbănogul dintr'ensă au fiert de-ajuns, face scăldătóre și cu scăldătóreă acésta scaldă apoi pe cel bolnav de inflăciune. Femeia, care le face tóte acestea, trebuie să fie fórté curată, căci decă nu e curată, și decă scăldătóreă acésta n'o face cu cea mai mare curătenie, numai de giaba se trudesce, căci celui bolnav nu-i ajută nimică.⁴

Decă cineva e bolnav de *vătămătură*, aduce slăbănog și apă nencepută, ca și pentru bólele amintite mai sus, pune Slăbănogul la un loc cu apa să fierbă, éră după ce a fiert de ajuns tórnă *mursa* intr'o strachină și-o amestecă c'o țiră de miere curată, adecă cu de-aceea miere, care nu e nici decum cumpărată de pe la Jidani, ci numai dela un creștin. După ce a făcut tóte acestea, be din mursa amestecată cu miere o măsură anumită in trei demineți după olaltă.

Tot din acésta mursă de Slăbănog amestecată cu miere curată beu și femeie, cari se trudesce de nascere, și se dice că, cum beu, femeile indată hălăduesc.⁵

De 'nsemnat mai e încă și aceea că pentru tineret se 'ntrebuințéză totdeuna numai Slăbănogul-tinerețului, pentru bărbați numai slăbănogul-bărbătesc, ér pentru femei, adeca pentru neveste, numai slăbănogul-femeesc.

De familia Slăbănogului se mai ține încă și următóreă plantă, care e cunoscută românilor după nume și care se plântéză și cultivéză prin grădini spre infrumusețare, și adeca :

Răchitea pl. *răchifele*, numită altmintrelea, însă mai ales de cătră românii de prin orașe și *Balsamină*⁶ pl. *balsamine*, lat. *Impatiens Balsamina* L. germ. *Garten-Balsamine*. Numirea de „răchitea” a acestei plante vine de-acolo, pentru că ea sémená la frunđe fórté tare cu frunđa răchitei comune.

S. Fl. Marian.

⁴ Dict. de Zamfira Ignătoieii din Frătăuții-vechi.

⁵ Dict. de M. Moloci din Calafindesci.

⁶ G. Baronzii: *Limba română și tradițiunile ei*. Brăila 1872 p. 128. — C. Negruzzi: *Flora română* publ. in „Fóia Societății pentru literatura și cultura română din Bucovina”, an. V. Cernăuți 1869 p. 91.

Aș vré să fiu . . .

După Petofi.

Aș vré să fiu eu arbor, tu frunđa dec'-ai fi;
De-ai vré tu să fii róuă, eu m'aș preface flóre;
Și m'aș preface róuă, atunci când ai fi sóre:
Și-a nóstre inimi frage etern ni le-am uní.

Și dec'-ai vré, copilă, să fii chiar ceru-'n fine,
Pe sinul teu cel tainic eu m'aș preface stea;
Êr când ai fi tu iadul, atunci iubita mea,
M'aș duce 'n iad indată, să fiu in veci cu tine!

C. Boșcu.

Inceputurile lui Verdi.

— Schiță din biografia sa. —

Eră in anul 1834, când se prepară reprezentațiunea „Creațiunii” lui Hayden pe scena teatrului „Filo-dramatico” din Milano.

Intr'una din zile Lavigna întrebă pe tinerul musician Verdi, pe atuncea încă cu totul necunoscut, decă nu eră dispus să asiste la probe, ceea ce ar fi fórté folositor pentru lărgirea cunoștințelor sale. Verdi primí invitarea cu mulțămítă. Probele erau conduse de trei maiestrii, Perelli, Bonaldi și Almasio, care însă odată au fost toți trei împiedecați a veni la probă. Atunci maestrul Masini rogă pe junele nostru pianist să se aședze la piano și să dea acompaniarea. Verdi nu esită un singur moment a luá asupra-și gréua sarcină. Aparițiunea juvenilă, slăbiciunea și puțin elegantul exterior a lui Verdi, insullau puțină încredere celor prezenți pentru acest novice și unii „amatori” nu putură suprimă un zimbet ironic, când acest improvizat maestru de capelă începú proba cu musicanti. Verdi însă își implini treba așa de escelent, încat fu aplaudat din tóte părțile. Acesta a fost primul mic debut al compunistului.

Acesta i căștigă bunăvoința numitului Masini, care nu mult după aceea i aduse un libret dela Solera: „Oberto di San Bonifacio”, ca să scrie musica pentru el. Acésta primă operă a lui Verdi a fost reprezentată in teatrul „Scala” dela Milano, fără ca să entusiasmeze însă pré mult publicul. Opera totuș avú un ciclu de reprezentațiuni așa, că Merelli, care pe atuncea eră directorul teatrului „Scala” și al operei de curte din Viena, i propuse un contract, in virtutea căruia Verdi avea să scrie pentru Merelli trei opere in termin de 3 ani și jumetate, avénd a primí pentru fie-care operă un onorar de 4000 livre.

Verdi se putea numeră acuma intre puținii copii fericiți de pe pământ și totuș scurt timp după ce incheiase acest contract, il isbiră mai multe lovituri grele ale sorții. Mai întéiu el se bolnăvi greu și trebui să zacă mai mult timp in pat. Atunci erau zile triste pentru el. Odată artistul n'avea de unde să ia cei 50 de taleri, cu care avea să plătescă chiria locuinței sale. El nu află un singur amic, care ar fi fost dispus a-i imprumutá. Atunci tinera soție a lui Verdi, strínse puținele giuvaere ce avea, părăsi neobservată locuința și le vëndú. In séra aceea aduse bărbatului ei banii, care adânc mișcat de acésta probă de devotament, își promise in sine-și a respláti îndecit acésta faptă dictată de amor. Din nefericire el perdú pentru totdeuna ocașiunea.

Unul din ambii sei copii a fost cuprins de o bólá neînțelesă și se vestejiá in brațele mamei sale. Le muri și al doilea copil, al acestor părinți nefericiți. In urmă fu aruncată soția lui Verdi pe patul de suferințe, pe care nu mai avea să-l părăsescă. Și acest al treilea sicriu fu scos din locuința componistului. El remasese acuma singur in lume, fără familie.

In aceste timpuri de grele încercări, pentru ca să pótá compune de contractului seu, trebui să compuná o operă nouă. Ea avea titlul: „Un giorno di regno” și făcú totuș un contract complet cu dênsa. Trista sórte a operei sale nu puțin i contribuít, a nutrí amara dispozițiune sufletescă a juneului componist. El făcú votul, a nu rói compune mai nimic de duse la Merelli și cerú desființa ea contractului seu, ceea ce obtínú numai cu mare greutate. Merelli i înapoia in fine contractul, i lăsá însă in libera lui voie de a-l reinnoi când va vré. Verdi însă nu mai compuse nimic. El primí funcțiunea

de organist; ba intrerupse chiar ori ce relațiuni cu teatrul.

Trecuseră mai mulți ani în modul acesta, când într'o seră pe un visol infricoșat, întâlni pe stradă pe Merelli. Acesta care descoperise de timpuriu talentul junelui componist, se folosi la moment de ocaziune de a pune în mâna lui Verdi un libret dela Solera, care tocmai i se inmanuase cu puțin înainte de acea întâlnire. Verdi celi acel text de operă care îl interesă foarte mult. Eră libretul pentru „Nabucco”. Junele componist nu putu dormi totă noaptea și recitiă de nou versurile lui Solera. Dar în dimineața următoare se duse la Merelli și i inapoia acel text, repetind vechia declarare, de a nu mai compune nimic. Merelli i băgă caietul cu textul în buzunar, îl scose frumuseț pe ușa afară și o închise în urma lui. Verdi plecă de acolo ridând. El începă a scrie muzica pentru „Nabucco” care fu reprezentată încă în aceeași stagiune, câștigând un succes necontestat. Cu acest succes se începă propria carieră de artist a lui Verdi.

Acestea au fost primele începuturi grele ale unui poet de opere, care este unul din cei mai populari ai secolului său.

I. G. Barițiu.

Invențiuni noue.

Fotografia sunete-or. Totă lumea știe că un lucrător tipograf, Leon Scott, a inventat aparatul atât de însemnat consistând într-o inscrie pe hârtie urmele mișcării aerului ocazionate de vibrațiunile sonore. Acest aparat, cunoscut supt numele de fonautograf și care e adese ori experimentat în cursurile publice de fizică, se compune dintr'o membrană vibrătoare inestetată cu un styl metalic. Acest styl, supt influința vibrațiunilor membranei, inscrie inflexiunile sonore provenind din mișcările aerului pe o bandă de hârtie care se desfășură c'o mișcare uniformă, grație unui mecanism de căsornicârie și care e acoperită cu negrelă de fum. Stylul lasă pe această negrelă urmele vibrațiunilor sonore. Un fisic german, d. Boltzman, a inventat un sistem ingenios pentru a fotografia vibrațiunile sonore, în loc d'a le inscrie p'o bandă de hârtie neagră. Aparatul nu este alt-ceva decât un photophon. Decă, cu ajutorul unui microscop solar, se concentrează o lumină intensă pe placa de platină și se dispune ca umbra acestei plăci să ajungă p'o fôie fotografică, se capetă o fotografie a vibrațiunilor, imprimându-se fôiei sensibile o mișcare repede într'o direcțiune perpendiculară cu linia luminosă lăsată de deschidetură între cele două plăci.

Teatru de fer. La Londra s'a format o companie care-și propune a construi un teatru de fer, după un plan cu totul nou și conform unui model pe care dânsa l'a întocmit. În acest teatru, totul, fără excepțiune, va fi de fer. Afară de acesta, cortina, decorurile, etc., vor fi mișcate prin ajutorul unor aparate idraulice, așa în cât serviciul nu va cere de cât a șesea parte aprôpe din personalul ordinar; un alt folos al sistemului consistă în repedițiunea surprindătoare cu care se pot operă diferitele schimbări de scenă. Parchetul scenei este împărțit într'un ôre-care număr de secțiuni dreptunghiulare cari vor fi și dânsese suportate de niște aparate idraulice, așa în cât vor rămâne independente unele de altele și vor puté fi ridicate séu coborâte, în același timp, li se va puté da apoi ori-ce inclinațiune. Cu acest mod se vor puté realisa efecte cu totul noi, fără multă grămădire de material și în chipul cel mai lesnicios și mai iute. De exemplu, parchetul se va puté transformă într'un munte séu într'o vale, după voință.

Direcțiunea balónelor. Se anunță din Kiel (Germania) „Gazetei de Colonia” că doctorul Woelfert a inventat un balon cu direcțiune, cu care a făcut la Kiel doue sperințe. Acest balon, ca și acela al căpitanului Renard, are forma unei țigări; el are un volum de cinci sute metri cubici și pôte să pörte o greutate de 450—800 kilograme, după cum este umflat cu gaz de iluminat séu cu gaz idrogen. În fie-care din cele doue călătorii făcute, și din cari una a ținut doue ore și jumătate, doctorul Woelfert a ajuns să pôtă navigă în aer în contra vântului. Inventatorul a comandat un motor de putere de cinci cai la usina Schwarzkopf, la Berlin. D. Woelfert este în negocieri cu șeful amiralității pentru a obține înființarea de ateliere de aerostațiune la Kiel.

Oltuire în contra turbării. Diarul Parisian „Journal Officiel” publică raportul comisiei esmise de ministerul francez pentru esaminarea oltuirii în contra turbării inventată de Pasteur. Raportul confirmă ca fapte adevărate prin esperiențe toate cele susținute de Pasteur. Dintre 42 de câni 23 au fost oltuiți, ér 19 neoltuiți. Toți acești 42 au fost mușcați de câni turbați; cei oltuiți au ramas sănătoși, pe când cei 19 neoltuiți au fost cuprinși de turbare în măsură mai mare ori mai mică.

Doine și hore din Ardeal.

— Din ținutul Borgoului. —

XXVII.

Răvăstuță dela munte,
Te iubesci tot cu de frunte,
Și ț-a ieșit vorbe multe.
— Las să iasă, că nu-mi pasă.
Inima de dor mi-i arsă,
Că bădița-i dus de-acasă,
Să cosescă fân cu rouă,
Rumpe-ș-ar coșcióra 'n două,
Să vie la alta nouă.
— Să cosescă fân costreie,
Facă-ș cósă bucațele,
Să vie 'n brațele mele.
Să cosescă fân cu flori,
Rumpă-ș cósă de trii ori,
Să vie la cântători.
— Să cosescă fân cu flóre,
Ca să-mi fie de rēcóre,
Séra la-amurgit de sóre.

XXVIII.

Frunță verde rosmarin,
Rêu-i de voinic străin,
Numa luna că-l iubescce,
Sórele că-l 'ncâlđesce.
Trece 'n jos, se duce 'n sus,
Nime nu-i dă vr'un respuns,
Nici i đice bun ajuns.
— Suie 'n dél, cobóră 'n vale,
Nici o mândră nu-i stă 'n cale.
Trece câte 'n curmeđiș,
Și dumbrăvile 'n lungiș,
Vede ici vr'o fetișóră,
Mândră ca ș-o lebedióră,
Și i đice: dragă stai!
Ea în lături că se dă
Și nu đice vină 'n cóce!
Ci-i respunde ia dă-mi pace!

I. Dologa.

Cronică buceureșcă.

— O vizită la atelierul artistului Mirea. —

Netăgăduit, corespondenții de diare sunt ómenii cei mai curioși, și toți acei pe cari o fericită însușire îi pune d'asupra celoralți muritori, sunt obiectul importanității lor. Simpaticul nostru pictor Mirea pòte să ve dea în astă privință — cu tótă amabilitatea ce-l caracterisă — cea mai sigură incredințăre, căci vineri (26 oct.) a avut neplăcerea să dovedescă acest adevăr.

Diua eră frumósă și cum asemeni díle sùnt rari pe la sfîrșitul lui octombre, căutam să me folosesc de ea rătăcindu-mi pașii visător pe calea cea mai plină de mișcare a Bucureștilor. În dreptul palatului regal, ridicat din priceperea arhitectului cu 60 c. m. de desubul nivelului curții, sâțul d'a rêtáci fără țel, mi-adusei aminte că la doi pași de mine, în casa cu nr. 2 din ulița St. Ionică, e atelierul artistului unde m'aș pute afundă mai cu folos în visărie admirând pânza uriașă ce n'trupéză icóna poetică descrisă de poetica pană care semneză cu tot farmecul femeiei: *Carmen Sylva*.

Me grăbii a cobori strada pardosită cu lemn ce duce n'tr'acolo.

Intrând pe pòrtă, o cutie de scrisori și o cartă de vizită cu numele *G. Demetrescu-Mirea*, țintuite la ușa zidirii din stânga, mi-arătară unde trebuia să bat. Răspunsul cam întârziând, încercai — spre a vedé decă eră închisă — ușa care se deschise ca de sine încăștrând în pervazu-i ștejaru infățișarea artistului: îl recunoscușem fără greutate avénd paleta-i în mână.

Îl intrerupsesem din lucru și deci, importunitatea vizitei mele eră vedită. Îmi declinaî dar rāpide numele și calitățile — de și din aceste nu prē am multe — și cu tótă stânjinéla ce-i aduceam, artistul totuși binevoi — aflând ce me ndemnase să-i trec pragul — a me invită să remān. D'altfel nici n'aș prē fi avut pofta să plec, cu tóte că gata s'o fac de nevoie, căci tabloul feric eră aci, în fața mea, și farmecul artei a avut în totdeuna asupra-mi puterea d'a me fac să remān locului.

În timp ce dl Mirea trăgea draperiele pentru a concentră lumina ce cădea de sus asupra tabloului, care ocupă pāretele din fața intrării în înălțime de 3 $\frac{1}{2}$ m. pe o lățime de 5, me grăbii să salut pe doi fericiți părinți cari odihnindu-se pe otomana încadrată de frumóse țesături, priviau zimbitori pe cei trei āngerāși — doue fetițe și un băiețel — cari, în giurul unui scaun de catifea, alcătuiau unul din cele mai încântătoare grupuri de copii ce-au servit de model vr'unui artist.

Dar timpul e prețios pentr'un artist mai mult de cât pentru un cronicar, și ca unul ce înțelegeam îndestul acésta, odată draperiele trase, imi ațintii tótă luarea aminte asupra picturii ce m'atrāsese aci.

„Vérful cu dor”, étă subiectul tabloului talmăcit Francezilor, cari l'au vėđut la salonul de estimp. în câteva rēnduri traduse sub titlul „Legende Roumaine” după textul poetei. Nu cred să fie Român, care să nu scie pe de rost frumóse „Poveștile Peleșului”; totuși étă pasagiul care a inspirat pe artist: Ionel după ce se despărți de mândra Ilénă și-și părăsi turma, se suî tot mai sus, până ce ajunse în vérful muntelui. Aci, după ce cu lacrimile n'ochi își alungase cănele, el din urmă al seu prieten, remase „singur în pustietatea cea mare a muntelui. Doi vulturi plútau la piciórele lui...

Ionel se întinse pe érba cea scurtă și suspină atât de tare, par că i-ar fi sărit inima din loc, până ce adormi de dor și de durere. Când se tređi, norii se învėrtiau împregiurul capului și se apropiară tot mai mult — mai întei cu mare iufélă; pe urmă se aședară pe dēnsul ca o negură desă și întunecată și steteră nemišcați de nu se putea vedé la un pas. Deodată norii își luară forme diferite. Se pārea că sùnt niște ființe femeiesci de o frumusețe rară, cu vestiminte albe și strălucitoare ca ométul; că se țin de mână plutind în aer și legānāndu-se împregiurul lui Ionel. El își frecă ochii, căci credea că tot viséză. Atunci auđi doina lor... Er ele întindeau spre dēnsul brațele lor albe ca crinul:

„— Flēcāu frumos! Fii al meu! Fii al meu! Vin' o cu mine!” — Așă s'auđiā din tóte pārtile.

Acest pasagiu e legenda tabloului, legendă a cărei poesie dl Mirea a esprimat-o — bine, díce cu vocea-i de autoritate în „Revue des deux-mondes” Henri Hous-saye, ca francez — prē bine dícem noi cari, ca Romāni înțelegem mai bine decāt el tótă acésta poesie mārétă și natura în al cărei sin s'a zāmisliť.

În mijlocul tabloului pe un vérf de munte acope-rit de mușchiul umed și mātāsos ca cōma unei díne de isvóre, Ionel, tipul ciobanului român zugrāvít cu trāsuri atât de vii în poesia nōstră poporală:

Perișorul lui
Pana corbului;
Ochișorii lui
Mura câmpului;

tređit din somn, stā într'o rină spriginít pe brațul drept. Ochii-i plini de visărie vėđ și nu vėđ, cum urechile-i aud și n'aud — căci nu-i āncă bine drept — pe dínele munților intrupate din aburii negurilor, nehotārite ca ele, ușóre ca ele, strevėdătoare ca ele. Una, cea în stânga lui, care-i aprópe să-l atingă cu atrāgătoare brațele-i trandafirii, e zugrāvítă în întreg. Ea ocupă par-tea de sus și atinge marginea dreptă a tabloului spre colțul căruia luna, ștērsă pe trei sferturi de luminile dílei, sbórá ca o scarbedă și fantastică, fugară. Cu cōma despletită în vėnt, cu ochiul plin de dorință, cu buza plină de fāgāduieli, cu mișcările pline de voluptate, ea-și légānă ușor corpu-i mlādios culcat în grațios curcubeu pe spinarea norilor.

Dar mai plină de dorinți, de fāgāduieli, de voluptate, mai îndrāznėtă și mai nebuñă āncă, e cea opusă ei, al cărei mijloc e n'fășurat în vestimēntul negru al negurilor dese. Pėru-i d'aur, c'al Ilénii Cosinzana, e ne-bunatec resfirat pe cōma negurei, ér brațele-i presarā n' spațiul nemārginit frumóși trandafiri ce merg a se pierde în adāncimea nemēsuraťă a prāpástielor.

D'asupra ei, în al doilea plan și în marginea stāngă a tabloului, pictorul a ficsat capul minunat de frumos al celei mai frumóse díne a negurilor ócheșe, cu ochii negri și pėrul asemeni încoronat de cea mai mândră diademă de stele cu care un poet și-ar coronā pe alésa inimei lui; ér mai întârziată de cât tóte, a patra dínă abi-și aratā încāntātoru-i chip prin negura care-l invėluie ca un vėl de odaliscă. În fața tabloului, sub culmea pierdută în nori, vulturul Bucegilor se légānă d'asupra abisului.

Jahyer, în darea-i de sémă făcută în „L'Entracte” despre espositia dela palatul Industriei — unde au loc salónele anuale — recunoscēnd totuși calitățile de colorist ale dlui Mirea, gāsescce compositiunea de care ne ocupām *cam gólă*. Dar tocmai acésta a vrut să esprime artistul: *pustietatea cea mare a muntelui*. E sentimentul singurātății în nemārginirea spațiului, aceea ce el a vrut ca pānza lui să-l inspire privitorului, și fār a intră în detalii de perspectivă care-i bine observat —

de a măsura, spre pildă, distanța ce depărtază pe vulturul munților din planul înteu de tovarăsu-i abia indicat care se pierde în spațiu, seu pe țina din fund de tovarășele sale, seu fășiele de nori ce se primblă pe 'ntinderea pânzei în trimbe admirabile: vom mărturisi că ceea ce pictorul-poet a voit să exprime, e bine esprimat.

Am adaus poet nu însădar, căci de și tot artistul trebuie să fie poet, se găsesc indestui cari nu sânt: d'aci coborirea artei la nivelul celei pré bine numită *incoherente*, și cu drept cuvânt Jobbé Duval, aprefiând în „La Nation” talentul cu totul parisian al dlui Mirea și tonul argintos, sentimentul de mișcare și espresiunea păstorului cari nu merită de cât elogii, adaugă că *Legenda română* „e o pânză care destăinuesce un poet”.

Și 'n adevăr, care artist, făr' a fi poet, ar pute întrupa inchipuirea poetică a unei legende al cărei subiect aparține prin escelență domeniului poeziei? Dl Mirea și-a însușit atât de bine idealul poeziei și l'a intrupat cu multă măestrie prin coloriu-i dulce, ușor, luminos, observând și arătându-ne totă deosebirea între ilusiunile visării și realitatea vieții printr'un amestec fericit de tonuri străvechi pentru cele dinteu și puternice pentru cea din urmă. Pânza dsale e „intr'adevăr făr-mecătore” — ca să repet cu Hadolf (Paris-Touriste) care n'are de dat decât laude Legendei române și recunósce în frumoșa culóre a intregului școla lui Carolus Duran, maestrul artistului nostru.

Spațiu nu-mi îngădute să stăruiesc mai mult asupra calităților desfășurate de dl Mirea cu prilejul tratării unui subiect cu atât mai greu, că cerea pictorului să fie mai mult de cât pictor, nici să inregistrez mai mult — fie ori-cât de pe scurt — aprefierile diarelor streine din cari totuși am resumat o parte. Cred de ajuns cele di-se spre a hotări pe ori-cine să cerceteze atelierul artistului unde va pute să admire *de visu* această pagină măreță, care-i o poemă 'ntregă, gustând astfel o singură adevărată plăcere ce putem s'avem aici jos: plăcerea pe care ne-o procură arta.

A. C. Șor.

Serisori din Bucovina.

Cernăuți 11/23 nov.

(Constituirea Societății academice „Junimea”, — debutul dșorei Bărsescu dubios.)

Săptămâna astă Societatea academică română „Junimea” de aicia a ținut ședința ei de constituire pe anul 1884—1885. Comitetul s'a constituit astfel: president s'a ales dl Aureliu cav. de Onciul stud. jur., vice-president dl V. Halip stud. jur., secretari dnii Eus. Popovici și E. Levescu, controlor dl Isidor Stefanelli stud. jur., cassar dl Const. baron de Hurmuzachi, bibliotecar dl Marcu și econom dl G. Mihaescu. Comitetul din anul espirat căpătă cu astă ocașie absolutoriul seu. El constă din următorii domni: president George Popovici stud. jur., vice-president Tudor cav. de Flondor, secretari Valerian Halip și Emilian Popescu stud. jur., cassar Isidor Stefanelli, controlor Isidor Ieșian stud. jur., bibliotecar Vasile Iacobovici, econom Victor Olinschi stud. fil.

Trebuie să recunóschem, că tendințele și idealul societății acesteia au fost păzite cu sfințenie în totdeuna. Devisa ei a fost „iubirea de nēm și țeră, idealismul studențesc în prietenie și respectul pentru sciință și munca”. Puși în curentul unei civilizații streine, avem o deosebită datorie morală naturală a cultivă sentimentul național și a întări legăturile naturale, ce ne légă de

poporul nostru; din poziția noastră particulară ușor se esplică și necesitatea imperativă a unei contelegeri sistematice; sciința și munca, aceste principale elemente de cultură sânt singure în stare a deslegă problemele noastre naționale. De aceea să fim mulțămii vëdënd a-cesta tineră societate aderând la ideile acesteia!

Din raportul împărțit aflăm, că societatea „Junimea” a arangiat baluri în Cernăuți, Dorna, Rădăuți și Sucéva cu succes favoritor; asemenea a luat parte la mișcarea opozițională ce s'a manifestat cu ocașia propunerii colegiului profesoral dela facultatea filosofică de a strămută universitatea la Brünn, inaintând senatului academic, cu privire la propunerea acesta, o adresă protestativă semnată de toți studenții români ai universității noastre.

Restaurarea cabinetului de lectură, introducerea unor schimbări potrivite în administrație, regularea și inavușirea bibliotecii au fost punctele principale, unde se concentără activitatea comitetului. Mitropolitul dr. Silvestru Morar-Andreevici oferă în palatul reședinței localul pentru intocmirea cabinetului de lectură; eră avocatul țerii dl And. cav. de Tabora a pus cunoscințele sale juridice în spriginul acestei societăți. Biblioteca societății academice „Junimea” s'a mărit în anul trecut cu 410 opuri în 493 volume și numeră adi 1341 opuri în 1400 volume și broșure. În cabinetul de lectură se aflau 38 de foi române și germâne. Averea totală a societății constă din 1584 fl 21¹/₂ cr. v. a.

În decursul anului s'au cetit 19 prelegeri, dintre cari enumerăm, din sfera juridică, prelegerile dlui Nicolae Popovici: „Studiu asupra paremiei juridice: ai carte, ai parte”, „Fragment din istoria dreptului român”; „Jurământul cu brazda în cap”, fragment din istoria dreptului român; din sfera istorică prelegerile dlui Stefan Dinulescu: „Spătarul Nicolae Milescu”, studiu istoric; „Vieța și activitatea politică a mitropolitului Dosoftei” studiu istoric.

Societatea numeră 67 membri ordinari, 13 membri onorari, între cari și o damă, dna Isabela de Flondor și 8 membri fondatori.

*

Gazetă oficială de aicia se plânge în mai multe numere, că teatrul german de aicia e puțin cercetat de cătră publicul cernăuțian, din care causă venirea la Cernăuți a domnișorei Agata Bărsescu pôte să devină dubioasă.

Dionisiu O. Olinescu.

Judecata poporului.

— Veți ilustrațiunea de pe pagina 561. —

În timpurile vechi, mai ales în America, judecata poporului a avut rol mare. Acesta s'a numit și judecată lyncheliană, după cutare John Lynch, care, spre sfârșitul secolului al XVI-le, a respândit foarte acest mod de pedepsă.

În Texas a fost obiceiul, că indată-ce s'a prins cutare făcător de rele, bătrânii poporului s'au adunat și au pronunțat sentința.

Decă dēnsul a fost osēndit la mōrte, numai decăt îl urcau pe un cal, care fu condus sub un copac de care anină o fune, capēțul funei se legă de gātul condamnātului, calul se slobođia de sub el și nenorocitul om spēndurat în aer, muriă într'un mod grozav.

I. H.

Literatură și arte.

„Teoria lui Rössler”, importanta operă a dlui A. D. Xenopol, profesor de istoria Românilor la universi-

tatea din Iași, a apărut într'un volum de 300 pagini. Ea tratează despre stăruința Românilor în Dacia Traiană, combătând falsele teorii ale acelor istorici străini, ca Rössler și Hunfalvy, cari au încercat să arate că Românii au părăsit Dacia pe timpul împăratului Aurelian. Opera e dedicată Românilor de peste munți, adeca celor din Austro-Ungaria. Prețul 3 fl. 50 cr.

„**Judecățile Sântului Petru**“, de André Le Pas, scriere bine apreytuită în cercurile competente, va eși în curând și în traducere română. Dl Grigorie Cardoș, paroc în Ciser, comitatul Sălăgiu, a obținut autorizațiunea pentru traducere. Cartea se va pune sub tipar, îndată-ce vor fi destui abonați. Prețul unui exemplar e 1 fl.

„**Un pas înainte în istoria României**“. Sub titlul acesta a apărut un studiu istoric și politic de Gheorghe Frunza, în Bucuresci. Tipografia Curții Regale. Publicațiunea revistei „Țera nouă“. Prețul 50 bani.

„**Răsunetul**“ este titlul unui frumos volum de peste 200 pagini, format mic, în care sânt culese diferite cântece naționale pentru usul tinerimei de ambe-sece. E tipărit cu litere petit și e edat de tipografia Alexi din Brașov. Prețul 25 cr.

„**Dimitru Stan**“, novelă după Cioche de Simeon Cobilanschi, a eșit la Cernăuți. Venitul e menit pentru „Școla română“ din Sucéva.

„**Vięta Cămpinescă**“, studii morale și economice, de Anton o Caccianiga, traducere de G. I. Cardaș, profeso; a apărut la Galați, în librăria I. D. Nebuneli și fiii. Prețul 2 lei 50 bani.

„**Cea mai veche carte de rugăciuni**“ cu litere latine se află în posesiunea dlui A. Cosma avocat în Supurul-de-jos lângă Tășnad. Acestă poartă titlul: „Carte de rogacioni pentru evlavia homului chrestin. În Viena typarita la Ioseph Nob. de Kurzbek, anu' încarnatii Domnului MDCCLXXIX“. Autorul cărții nu e însemnat, dar acela este Samuil Clain de Sad. Cărticica constă din 87 pagini, ca apendice sânt espuse sub titlul „Literele Romanilor cele vechi“ regulele ortografice urmate de autor.

„**Biblioteca omului de gust**“. Sub titlul acesta se va porni la Bucuresci o nouă întreprindere literară, de cătră o societate constituită cu scopul de a edita scrieri bune și traduceri ingrigite din limba francesă. Dēcă programul se va esecută întocmai, se va face un bun serviciu literaturii și gustului bun.

„**Călindare din România**“. La librăria Frații Ionițiu & Comp. 18—20 strada Șelari și Lipscani 27 în Bucuresci a apărut: „Almanach“ séu „Calendar Portativ“ pe anul 1885. Acest almanach conține cursul monetelor străine în România, sərbători mobile, sərbători naționale, calendarul ovreesc, zile nefaste, calendarul Iulian, calendarul Gregorian, tacsele telegramelor, tarifa scrisorilor, imprimatelor etc., pentru tot globul, tarifele actelor supuse timbrului și înregistrării etc. — „Calendar pentru toți Românii“ cuprinđend atât materiile necesare unui bun calendar, nuoile tarife telegrafo-poștale, orerul și tarifele căilor ferate și ale vapórelor pe Dunăre, cât și o variată colecțiune de scrieri literare, istorice, amuzante, anecdote și poesii între cari: „Radu al III dela Afumați“ novelă istorică originală, compusă de N. D. Popescu, precum și alte povești contemporane de moravuri, ilustrate cu mai multe tablouri. Prețul 2 lei. — „Calendarul ilustrat român“ pe anul 1885 care cuprinde pe lângă cele necesare calendarului și următóarele scrieri literare: „Testamentul lui Petru cel mare“, studiu istoric; „Părintele Macsim“ istorie adevărată scóasă de N. D. Popescu. Precum și alte istorioare, anecdote și poesii, ornat cu mai multe ilustrațiuni. Prețul 2 lei,

„**Diaristic**“. „Națiunea“ află, că în curând va apare în Bucuresci un mare diar politic al „Junimiștilor“ supt direcțiunea politică a dlui Petre Carp.

Teatru și musică.

„**Concert în Brașov**“. Reuniunea română de gimnastică și de cântări a ținut în duminica trecută o convenire colegială, care a început prin un concert și s'a terminat cu bal. Ambele au reușit fórté bine. Programa concertului a fost următórea: 1. I. Dürner „Florile codrului“, cântec național scoțian, chor de dame și bărbați. 2. ** a) „Cântec național din Ardel“, arangiat de I. Mureșan. Stelean b) „Apa trece, petriile rămân“ solo bariton. 3. R. Schumann „Vięta țigănescă“, chor de dame și bărbați. 4. I. Mureșan „In grădina . . .“ de I. Nenițescu, chor de dame. 5. I. Raff „Polca de la Reine“, solo piano. 6. R. Schumann „Romantă spaniolă“, Quartet solo cu chor. 7. B. Mendelsohn „Ilie“ Nr. 1 chor de dame și bărbați.

„**Teatrul Național din Bucuresci**“ face frumoșe progrese în anul curent. Condus cu serioșitate, publicul întâmpină cu căldură intențiunile artistice ale direcțiunii. Tóte piesele presintate dela deschiderea stagiunii au avut succes mare. Astfel „Hamlet“ în timp de doué luni s'a jucat de đece ori. La represintațiunea din urmă au asistat și regele cu regina. Unde „Hamlet“ în așa scurt s'a putut jucă de 10 ori, acolo publicul nu mai póte fi blamat.

„**Dl I. C. Lugoșan**“ a sosit la Paris în sęptemána trecută și s'a înscris la conservatoriul de declamațiune, spre a-și completă studiile dramatice începute în conservatoriul Teatrului Național din Bucuresci.

„**O scrisóre perdută**“, noua comedie a dlui I. L. Caragiali, s'a jucat pentru prima-óră marți în Teatrul Național din Bucuresci. Rolurile principale au fost interpretate de dna Ar. Manolescu și dnii Iulian, Mateescu și Notara. Publicul a întâmpinat cu cea mai mare căldură acestă nouă piesă a autorului „Noptii furtunóse“, tóte logele s'au luat de timpuriu, ba s'au vëndut multe bilete și pentru represintațiunea a doua, care s'a anunțiat pe joi. O nouă probă, că totuș este public, dēcă i se dau piese bune.

„**Armonia**“, societate pentru cultivarea și respândirea muzicii naționale în Bucovina, va edă cu 1 ianuarie 1885 broșuri de cvartete pentru voci bărbătesci (escepțional și pentru cor micst), atât în partiture, cât și în voci singuratice. Spre a se puté realiză acestă întreprindere, numita societate, prin zelosul ei president dl Leon cav. de Goian, adreséză un apel publicului român, invitându-l a o sprigină. Broșurile vor apăre lunar câte de o cólă tipar în partitură și cu câte patru exemplare la voce. Un exemplar (partitură cu 16 voci) va costă 1 fl. 80 cr. séu 4 fr. 50 bani. Dēcă până la 15 decembre se vor înscrie cel puțin o sută de abonați, întreprinderea se va începe. Cei mai distinși compositori români ș-au promis concursul la acestă operă. Recomândăm acestă întreprindere chorurilor nóștre vocale, cari își vor puté astfel compine un repertoriu românesc. Abonamentele se pot face la dl president al „Armoniei“ în Cernăuți.

Ce nou?

„**Sciri personale**“. Dșóra Maria V. Cuțurida, doctor în medicină la Bucuresci, a obținut medalia „Benedict Merenti“ clasa II, pentru publicațiunile sale științifice. — Dl B. Franchetti, cunoscutul director al operei Iuliane din Bucuresci, mergend în sęptemána trecută la

Iași, pentru afaceri ale trupei sale din București, după cum cetim în „*Liberalul*”, a fost lovit de apoplexie foarte grav și transportat la spitalul St. Spiridon într-o stare foarte desperată. — *Dl Iuliu Bonciu*, fiul dlui Dimitrie Bonciu notar public în Arad, a fost promovat în 22 nov. de către universitatea din Budapesta la gradul de doctor în drept.

Hymen. *Dl Ioan Gherlan*, notar cercual în comuna F. Oșorhei în Biharia, s'a logodit cu dșora Adela Curtescu din Beiuș. — *Dl locot. Ghica*, fiul ministrului României la Atena, în curând își va serba cununia cu dșora Văcărescu, una din fiicele ministrului României la Brusela. — *Dl Isaia Hentes*, cleric absolut al arhidiecesei Sibiu, la 11/23 nov. ș-a serbat cununia cu dșora Victoria Laslo în Cetea. — *Dl Ioan Cerna*, notar în Buziaș, la sfârșitul lunii trecute ș-a serbat cununia în Timișoara-Fabrică, cu dșora Maria Basaraba, fiica dlui Alessiu Basaraba, notar în Cheveriușul-mare. — *Dl Nicolae Balta*, cleric abs. al diecesei aradane, s'a logodit cu dșora Amalia Juga, fiica dlui Laurențiu Juga, preot în Mangulicea.

Congresul bisericesc gr. or. din Sibiu nu s'a deschis în duminica trecută, precum semnalăram și noi după alte ziare, că avea să se deschidă. S'a amânat erăș. Ba, precum aflăm, nici nu se va ține în anul curent, ci numai la primăveră.

Intruniri literare în Brașov. Aflăm din „*Gaz. Tr.*”, că joi la 4 dec. st. n. se va începe în edificiul școlilor medii române de acolo un nou ciclu de intruniri literare pentru dâmnicele și domnișorele române. Și în ciclul acesta se vor tracta deosebite materialuri literare și științifice. De bună seamă și de astă-dată vor fi îmbrățișate intrunirile despre care e vorba, tot cu căldura de acum un an, și astfel nu se va lăsa, să se recască zelul și bunăvoința arangiatorilor acestor intruniri.

Esposițiune la Sibiu. Precum mai scriserăm, apelul Reuniunii femeilor române din Sibiu, d'a i se trimite obiecte pentru loteria ce va arangia în favorul seu, a avut un frumos succes. Peste 1250 de obiecte au sosit la presidiul Reuniunii spre scopul acesta. Comitetul a arangiat din aceste cu mult gust și cu diligență neobosită, o frumoasă esposițiune. Această se află în două saloane ale dnei presidente Maria Cosma, și se va deschide publicului cu prețul de intrare 10 cr. Tragera losurilor, după cum anunciarăm și noi, eră să se facă la 13/25 nov.; însă nu s'a putut, căci concesiunea ministerială a sosit numai în 19 nov. Acum tragera s'a fiesat pe ajunul anului nou la români. Losurile se vor espeda publicului în zilele aceste. Sântem convinși, că publicul va grăbi să le cumpere.

Institutul de credit din Timișoara se va putea înființa în curând. Conferința convocată pentru constituire pe 17 nov., s'a ținut sub presidiul dlui Paul Rotariu, fiind de față un public numeros. *Dl Em. Ungurian* luând cuvântul, a esplicat scopul acestui institut și cei presinți au primit în unanimitate ideea înființării lui. Șese sute de acții se subscrieră numai decât, apoi se compuse comitetul executiv, care fu însărcinat să mai emită 400 de acții, de câte 50 fl. Comitetul executiv se compuse din dnii: *Em. Ungurian*, *Tr. Gaița*, *George Lazaru*, *M. Loichița*, *Meletiu Draghiciu*, *Nicolae Coșa*, *Constantin Maniu*, *T. V. Păcățian*, *Constantin Merza*, *Stefan Adam*, *Vasile Ignea*, *George Achim*, *dr. G. Via*, *dr. A. Suci*, *Grigorie Nicolaevici*, *Nicolau Gherda*, *Alesandru Cratiunescu*, *Paul Rotariu*, *Marcu Barbu* și *George Cratiunescu*.

Serbare culturală în Năsăud. La 22 novembre s'a serbat la Năsăud iubilul de o sută de ani dela înființarea școlii normale de acolo. Această școală are mari

merite pentru respândirea culturii în poporațiunea de acolo, de aceea serbarea a deșteptat interes viu în părțile acele. Serbarea a început la 8 ore dimineața prin un serviciu divin, la care a luat parte totă tinerimea școlară în frunte cu corpul învățătoresc, dimpreună cu cea mai mare parte a inteligenței. La 11 ore *dl vicar Gr. Moșiș* a ținut un discurs foarte interesant, schițând istoria de o sută de ani a acestei școli. Serbarea s'a încheiat printr'un banchet, ținut la otelul „*Rahova*”.

Esposițiune română în Anglia. Regina României a invitat pe dnii *Howe* și *James* în Londra să facă o esposițiune de industrie țărănească română, cu scopul d'a aduce acea industrie la cunoștința favorabilă a publicului englez. Spre acest scop s'a trimis apoi din București la Londra o mare colecțiune, din care s'a arangiat acolo o frumoasă esposițiune, despre care *diariul englez „The Queen”* scrie cu multă recunoștință. „*Modul cum sânt executate aceste desene, scrie nummul diar, este admirabil și poate servi de lecțiune folositoare cusătorelor noastre engleze. Stofele indigene țesute cu mâna sânt minunate; atât sânt ele de plădișe, de gingașe și de fine, și nu perd cătuși de puțin din frumuseța lor când sânt colorate. Unele din ele sânt brodate cu multă artă după niște mici deseneuri convenționale lucrate cu mătășă galburie; altele din ele au borduri de fir tras cu cusături de mătășă. Costumele naționale, pe cari le cunoșcem din gravuri, decă nu și în natură, produc un efect din cele mai frumoșe și vor fi de sigur foarte populare pentru toilete de fantasiaș sau baluri costumate; pe de altă parte costumele copiilor nu au nevoie decât de o mică modificare la mânici și de un brâu mai potrivit pentru a face din ele îmbrăcăminte cea mai frumoasă pentru fete ajunse la acea vârstă ingrată, la care nimic nu șede bine decât o rochie și o pestelcă, în care mișcările pot fi cu totul libere. Lucrarea și executarea cusăturilor este minunată și varietatea impunșeturilor mare. E de observat însă că predomină cusătura încrucișată în toate formele ei și ceea ce face meritul principal al lucrărilor, este fericita combinațiune a colorilor și a desenelor. Unele din borduri, lucrate cu fir de aur și de argint pe un fond încrucișat negru, ar pute cu mare succes servi de garnitură la o rochie și credem că dorința caritabilă a reginei române, de a obține pentru țărancele sale comande din Angliera, va fi satisfăcută, de ore-ce e foarte probabil, că asemenea garnituri vor găsi multă căutare. Fustele, cum sânt ele, fac draperii minunate pentru dosuri de clavir sau de bibliotecă, pe când din unele bucăți pătrate se poate cu avantaju face perine. Scórțele indigene cari ar figură cu avantaju într'un cabinet de studiu sau o cameră de fumat au colorii vii și par a fi nedestructibile. O colecțiune frumoasă de fețe de mătășă și de perdele, apertinând reginei României, care le-a împrumutat esposițiunii, dovedește cât de bogată poate fi cusătura acea națională când nu se uita cineva la preț. Într'un cuvânt, această esposițiune, de și mică, produce un efect general foarte interesant atât sub punctul de vedere al noutății, cât și sub acela al meritului artistic al obiectelor ce conține.*

Scăderea agiului în România. Banca Spartali din Londra, care a avut mari legături de contocurente cu România și mai ales cu Banca Națională din București, a făcut faliment. În urmarea acestuia, Banca Națională trebuind să plătescă în străinătate, fu silită a trage tot aurul din publicul român. Aurul dară se scumpi și hârtia devini ieftină; așa încât acum se notează un agio de 1 fl. 50 cr. la un Napoleon, pe când mai de mult diferența nu eră mai mare de 30 - 50 cr., — er hârtiile romanesci scădură; pân'acuma 100 lei valorau 47 fl., acuma au prețul de 41 fl., scăderea dară e 14%.

Reuniunea femeilor române din Sibiu a mai primit obiecte pentru tombola ce va arangia, dela damele și dela domni: Dna Emilia Tilea n. Raț colec-tantă: dna Emilia Sasu n. Tilea 6 servete, Anica Van-dor 1 ștergar, Ana Roman una merindeță, dra Maria Șerban 1 covor de pat țesetură de casă, Anica Șerban 1 șorț, dna Aurelia Șerban n. Tilea una pânzătură, dra Cornelia Tilea materie pentru o sofă, țesetură de casă, Marișca Calin una pânzătură, Sofia Raț n. Șerban una catrință, Maria Tiței una merindeță, Nița Tiței una me-rindeță, Ana Fetean 1 ștergar, Nonica Bojan una me-rindeță, Lina Bojan una merindeță, dna Maria Moldo- van n. Bucșa una pânzătură de cafea și 6 servete, Ana Mica n. Catona 2 ștergare, Ioana Moldovan n. Boiu 1 ștergar, dra Eugenia Moldovan 1 acoperitor de lampă, dra Cornelia Ciceiu una mapă de părete, 1 țiitor de orologiu; dna Carolina Muntean n. Edle von Dessovici 1 blid pentru fructe, una tasă pentru bilete ambele din majolica; dna Constanța P. Barcian una pânzătură pentru mesă, dl George Popescu 1 ștergar (vél) pentru cap din borangic cu fir; dna Ana Berinde n. Marina una traistă din lână, 1 șorț italian mic, 1 șorț italian mare, 1 șorț italian brodat pânură din lână pentru 1 catrință, toate țesetură proprie, dna Maria Dan Foica, una corfiță pentru lucru de mână brodată, dna Zoe N. Dima colectantă: una plapomă mică croșetată, dna Elena P. Dima un cham'sol brodat, dna Maria Popea n. Ciureu una cămașe bărbătească brodată din borangic, dra Elena Orchidean una corfă de părete, dna Zoe Da- mian n. Ciureu 6 cuțite din cristal cu țiitor, dra Octa- via Rusu una batistă brodată, dna Ecaterina Pușcariu n. Ciureu una corfă de părete din treste, dna Agnes Dușoiu 3 filigene.

Aniversara lui Schiller. Lunia trecută s'a im- plinit a 125-a aniversară a născerii lui Schiller. Tota Germania a sărbătorit acesta mare dată din istoria ei literară. Cea mai mare parte din teatre au jucat drame d'ale marelui poet național. La Weimar s'au intrunit delegații tutor asociațiunilor cunoscute supt numele de „Fondațiunea Schiller”. Se scie că acesta fondațiune, creată acum 25 de ani, are drept scop d'a veni in a- jutorul literațiilor sêraci, vèduvelor și orfanilor lor. Cu acesta ocaziune s'au făcut serbări mari la Weimar. Teatrul curții a dat o represintațiune de gală a piesei „Logodnica din Mesina”, una din lucrările cele mai frumôse ale marelui poet. Aniversara lui Schiller a fost de asemenea sărbătorită la Petersburg, la teatrul Mi- hail, printr'o represintațiune a piesei „Conjurațiunea lui Fiesco”.

Sciri scurte. *Maj. Sa regele* a dăruit pentru clă- direa unei biserici greco-catolice in Poiana-sărata 150 fl., pentru repararea bisericii greco-catolice din N.- Ilonda (Blăjeni) 100 fl. — *Noul palat regal din Bucu- resci*, precum aflăm din diarele de acolo, se va inau- gura printr'un mare bal, care se va da prin luna lui ianuarie seu februarie. — „*I grandi rivoluzionari*”, sub titlul acesta publică diarul „Il Bersagliere” din Roma un studiu asupra lui Horia, scris de dl Bruto Amante. — *Procesul de presă*, intentat dlui G. Baritiu, pentru un articolul din „Observatoriul” sub titlul: „Frica guver- nului unguresc de umbrele a trei morți” și semnat „Camil” se va pertractă la 3/15 decembre la curtea cu jurați din Sibiu. — *Monumentul lui Gambetta* la Paris se va face după planul dlor Aube și Boileau, cari au obținut premiul de 6000 franci; esecutarea s'a concre- dut tot lor.

Necrolog. *Teodor Moldovan Bucșa* a incetat din viață la Mediaș in 21 nov., lăsând in doliu consorta sa

Maria n. Nilca; repausatul a fost un iubitor de cultură și a testat Asociațiunii transilvane o sută de florini.

G h i c i t u r ă d e ș a c

de Ioan Dudulescu.

sie	can.	Io-			pô-	cit,	ca
sif		e-			să		re
Numa-	de	Vul-	spu-	Po-	Ca-	te	ri-
		ce-			fe-		
		nă			bit!		
C'a	la-	bit	iu-	cu-	Vi-	ta	ța
ș-a		in-			a-		nă
și	iu-	foșt			nu-	é-	cês-

Se pôte deslegă după săritura calului.

Terminul de deslegare e 11 decembre. Ca tot- deuna și de astă-dată se va sorti o carte între desle- gători.

*

Deslegarea logogrifului din nr. 42:

Bucuresci*

Deslegare bună ni-a sosit dela dómnele și domni- șorele: Emilia Onciu n. Ciavoschi, Iconia Borca, Laura Veturia Mureșan, Polixena Demolla, Amalia Crișan, și dela dl Pompiliu Predovici.

Premiul fu obținut de dómna Polixena Demolla in Pétra.

Călindarul săptămânei.

Diua sept.	st. v.	st. n.	Numele sântilor și sêr- bătorile.	Sórele resare	Sórele apune
Duminea 25 după Rusale. Evang. 9 dela Luca c. 9.v. 3, a inv. 3					
Duminecă	18	30	Mart. Platon	7 26	4 11
Luni	19	1	Proiet Avdia	7 27	4 11
Martți	20	2	Păr. Grigoriu D.	7 29	4 10
Mercuri	21	3	(†) Intr. in bis.	7 30	4 10
Joi	22	4	Ap. Philimon	7 31	4 10
Vineri	23	5	Păr. Amfilokie	7 32	4 9
Sâmbetă	24	6	P. Clim. al Romei	7 33	4 9

A apărut tocmăi acuma

edițiunea a doua

din

Călindarul lui Păcala pe 1885

cu multe glume și ilustrațiuni.

Prețul 40 cr.

A se adresă la administrația „Familiei”.

Proprietar, redactor respundător și editor: IOSIF VULCAN.